

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošilja izključno uredništvu, oglaševalcem pa na upravništvo. Rekopisi se ne vračajo. Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk: Tiskarna „Edinost“, Poduredništvo v Gorici: ulica Giusepe Carducci št. 7, I. n. — Telefon št. 322. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perle.

Šole, dijaki in starši

Začelo je šolsko leto, začele so diskusije o šoli, dijakih, starših. Vse to pač jasno dokazuje, da je vprašanje šol in študiranja zelo aktualno in vredno javnega splošnega razpravljanja. Radi tega je treba, da o stane zanimanje javnosti osredotočeno se dolgo in dolgo na tem vprašanju, kajti danes je ono menda, poleg ekonomskega vprašanja, za našo neposredno in daljnjo bodočnost velike važnosti. Istočasno se v teh naših javnih razpravah pojavlja vprašanje: za kaj naj pripravljamo našo mladino, s katerim študijem naj ji pripravimo čim lažje ter ugodnejšo pot v življenje. Vprašanje, ki si ga stavimo, je zelo težko in ponovno se je že skušalo odgovoriti nanje; ono odloča pač za vse življenje. Misli, ki jih razvijamo, naj bodo le eno: izmed stotero navodil za študiranje v sedanjosti in bodočnosti.

Če opazujemo in študiramo razne statistike srednjih in drugih šol, vidimo n. pr., da so razne humanistične in znanstvene gimnazije, tehnične šole (realke) in drugi taki zavodi prenapolnjeni, medtem ko so n. pr. strokovne šole danes prazne, predvsem kmetijske. Radi jasnosti pregledno nekoliko statističnih podatkov, predvsem glede strokovnih šol: V preteklem šolskem letu je v Italiji obiskovalo 35.000 učencev razne industrijske zavode, 14.000 učencev je obiskovalo trgovske šole in komaj 2000 učencev je obiskovalo kmetijske šole. — Industrijskih šol imamo 95, izmed katerih je 19 nekakih industrijskih univerz, ki jih obiskuje 12.000 učencev, in 11 profesionalnih ženskih šol, ki jih obiskuje 1800 učenk. Nadalje imamo 10 univerz za trgovske vede, katere obiskuje nad 5000 dijakov, a zraven tega 55 drugih trgovskih šol. Za kmetijsko imamo šest univerz, med katerimi je najbolj obiskovana ona v Bologni, in 23 kmetijskih srednjih šol, katere obiskuje malo nad 1000 učencev, in to kljub temu, da so agrarni profesorji danes tako iskani.

Če na podlagi le tukaj podanih statističnih podatkov začnemo študirati ta pomankljiva na raznih strokovnih in profesionalnih šolah, posebno kmetijskih, in če nadalje študiramo prebivalstvo, pridemo do tehle zaključkov: Jasno se nam danes kaže vedno bolj in bolj naraščajoče število šol in dijaštva. Premalo se je danes spoznala bistvena vrednost dela, obrti, kmetijstva itd. Vsakdo, pa če mu je le omogočeno, bodisi gospod ali kmet, gleda, da bi spravi svoje otroke vsaj v srednje šole, pač zato, ker drugih ni veliko, ker pač tudi drugi tako delajo, ter da bo otrok če že ne velik pa vsaj majhen gospod. Če opazujemo statistike o študiranju že v predvojnih letih, bomo opazili, da je že takrat vse sililo v srednje šole, ki so bile najsigurnejša sredstva za doseg uradniškega stanu, kajti ta stan je bil pač edino »gospodstvo«, ki smo ga imeli. Toda že tedaj so se čuli glasovi raznih razsodnih ljudi, ki so opominjali starše, da ne silijo svoje otroke v takozvano »inteligenco«, kajti predvsem nam je potreben močan, izkušen, inteligenten in številčen krog ljudi, ki bodo kos svojim nalogam v gospodarskih potrebah. Toda naši starši, od uradniških pa do kmetijskih, so si vedno in vedno mislili: »uradnik, to je gospod, tam je gotova plača in po trudopolnem delu blažena pokojnina.«

Treba je danes korenite preuredbe v vsem našem mišljenju in početju. Vsako storjeno stopnjo je treba temeljito premisliti in šele ko je popolnoma dozorela, ko ni nobene druge možnosti več, tedaj pridimo z njo na dan. To naj pride do veljave v splošnem našem življenju, tako v kmetijstvu kot obrtu, v splošnem gospodarskem življenju na eni strani, na drugi pa tudi v duševnem razvoju, a zlasti pa takrat, ko iščemo poti in smeri, po katerih bi usmerili bodoči rod, mladino. Posebno težavno in globokega premisle-

ka je vredno, kako naj uredimo in kam, v kako stroko usmerimo življenje učeče se mladine. Uradniška mesta so prenapolnena. Mladino nam je torej usmeriti na ona pota, na katerih ji je po dokončanih študijah vsaj nekako zagotovljen kruh. Trgovskega naraščaja imamo danes skoraj bi rekel preveč. Deloma potrebuje naraščaja še industrija, a najbolj odprta stroka, ki še potrebuje pravih novih moči, je danes kmetijstvo. Če gledamo statistične podatke, ima danes država nekaj pravih strokovnih kmetijskih šol. Dijaštvo v teh šolah pa je obratno zelo maloštevilno. Kmetijstvo in sploh ves kmetijski obrat se danes izpopolnjuje. Za mekarstvo n. pr. nam danes ne morejo skoraj več zadostiti naši navadni mekarji, ker svetovni trg za mekarske izdelke stavi prevelike zahteve, katerim morejo zadostiti le strokovno izšolani mekarji; zadnja leta, ko so se po državi onosvali kmetijske katedre, ravno tako potrebujejo pravih izšolanih moči; nadalje vsestranski razvoj agrarstva, tehnično napredovanje v agrarstvu, industriji, vse to zahteva dela specialnih tehnikov.

Ne predpostavljamo, da se bo do dale vse zahteve izpolniti brez noč; toda postopoma, z razsodnim in poglobljenim mišljenjem, s trdno voljo se bo dalo doseči marsikaj in tako stvoriti novo življenje, ki bo zadovoljilo tako dijaštvo kakor starše.

Včerajšnji „Foglio d'Ordini“ in njegova vsebina

RIM, 12. Danes zvečer je izšel „Foglio d'Ordini“, uradno glasilo fašistovske stranke, ki prinaša seznam zakonov, ukazov in odlokov, ki so bili odobreni in ki so se pričeli izvajati tekom petega leta fašistovskega režima. „Ta, čeprav površen seznam, pravi „Foglio d'Ordini“, »je zadosten dokaz, da je bilanca, ki jo zaključuje režim koncem petega leta svojega obstoja, silno aktivna.«

Po kratkem uvodu podaja „Foglio d'Ordini“ seznam cele vrste zakonov in odlokov, ki so bili izdelani in izvedeni tekom petega fašistovskega leta v posrednih ministrstvih. „Foglio d'Ordini“ prinaša samo delni seznam onih zakonov in odlokov ter si pridružuje priobčitev ostalega dela tega seznama za svojo prihodnjo številko. Ker obstaja seznam in sivega navajanja posameznih zakonov, ukazov in odlokov, je sleherni izvelec tega seznama nemoj, seznam sam na sebi pa je obširen, da nam ne preostaja niti prostora niti časa, da bi ga v celoti navedli.

Po tem seznamu prinaša „Foglio d'Ordini“ kratek program praznovanja obletnice rimskega pohoda, ki se bo vršila dne 28. oktobra po vsej Italiji. Tega dne se bo zbralo v Rimu 13 legij fašistovske milice. Poleg teh se bodo udeležili proslav dva do tri tisoč vojakov, oddelek rimskih mestnih stražnikov ter po en bataljon oročnikov, mornarjev in letalcev. Na čelu parade bosta legiji fašistovskega podmladka in naraščaja. Pri tem nastopu bo sodelovalo približno 20.000 mož. Po končani paradi bo imel načelnik vlade nagovor na miliške legije in vojaške oddelke.

Na koncu današnje številke fašistovskega uradnega lista je sledeče pojasnilo: »Ugotavljamo! Kljub vsem poraznim vestem, ki so se razširile, ugotavljamo: a) da je bila letos obdelana večja površina zemlje nego lani; b) da se lo setos uporabljal poljedelski stroji v večji množini; c) da je bilo povpraševanje po plemenitih semenih ogromno; d) da se ni raba umetnih gnojil povprečno in več skrbila, nego za 20 odst. Ta padec bo spomladi popolnoma izginil. e) da so vremenske prilike povsod zelo ugodne za setev; f) da so kmetovalci Italije — pravi poljedelci — polni vere in vsi na svojem mestu.

Ob peti obletnici pohoda na Rim bodo amnestirani kaznovani fašisti

RIM, 12. Kakor doznavajo agencija „Recentissima“, bo povodom proslave obletnice pohoda na Rim proglašena amnestija za one fašiste, kateri so bili disciplinarno kaznovani. Amnestija ne bo splošna, ker je bodo deležni samo oni fašisti, ki so bili opominjani ali suspendirani. V to svrhu se vršijo po vseh političnih tajništvih stranke revizije disciplinarnih zadev.

Udeleženci kongresa slepcev pri papežniku vlade in papežu

RIM, 12. Včeraj se je zaključil tretji kongres italijanskega združenja slepcev. Danes zjutraj so bili udeleženci tega kongresa pri predsedniku vlade in svetem očetu. V konsistorialni dvorani so prisostvovali slepci maši, katero je nalašč za nje daroval papež. Po končani maši je imel papež na udeležence nagovor, v katerem jih je bodril, naj moško in udano prenašajo svojo usodo, ker prava luč je luč duha, katero je vžgal Kristus. Nato je papež slepcem podelil svoj blagoslov.

Otvoritev dveh kongresov v Rimu

RIM, 12. Danes sta bila na Kapitolju otvorjena kar dva kongresa, in sicer peti kongres nacionalnih fašistovskih združenj za higieno in mednarodni kongres zdravnikov hidrologov. Na obeh otvoritvenih sejah je zastopal vlado državni podtajnik on. Bodrero.

Odkritje spomenika generala Belgrana

GENOVA, 12. Danes zjutraj je bil odkrit ob navzočnosti kralja, argentinskega zunanjega ministra gospoda Gallarda in ogromne množice prebivalstva spomenik argetinskega generala Belgrana, ki je bil po rodu Italijan iz Genove. Po odkritju in blagoslovitvi spomenika so govorili predsednik pripravljalnega odbora gr. uff. Santiago Pinasco, genovski občinski načelnik on. Broccardi, argentinski zunanji minister gospod Gallardo ter prometni minister on. Ciano, ki so vsi proslavljali italijansko argentinsko bratstvo. Po končanih govorih je priredila genovska občinska uprava intimen obed, katerega so se udeležili zastopniki obeh držav.

Jugoslovanski ministrski svet in priprave za narodno skupščino

BEOGRAD, 12. Nocoj se je vršila seja jugoslovanskega ministrskega sveta. Najprej je ministrski predsednik Vukičević poročal o političnem položaju, nato pa je pozval ministre naj referirajo o zakasnih načrtih, ki jih pripravljajo in katere nameravajo predložiti narodni skupščini.

Finančni minister je izjavil, da je zadovoljen s pripravljanim državnega proračuna. Ministri so pravilno razumeli potrebo, da se zmanjša proračun; znižan bo za eno milijardo dinarjev. Minister za socialno politiko je poročal o stanovanjskem zakonskem načrtu. Ker je potrebno, da se to vprašanje reši pred 1. novembra, bo tega roka zakonski osnutek predložen narodni skupščini. Minister za agrarno reformo je predložil zakonski osnutek o regulaciji agrarnih odnosov. Sklenjeno je bilo, da se prične s kolonizacijo južne Srbije. Prometnemu ministstvu je bila dovoljena nabava nujnega železniškega materiala v vrednosti 70 milijonov. Nadalje so bili odobreni tudi stroški za zgradbo kolodvorov v Kragujevcu in Gornjem Milanovcu ter večji krediti za popravila prog v Srbiji.

Po seji ministrskega sveta je ministrski predsednik Vukičević konferiral z začasnim predsednikom narodne skupščine dr. Perićem, ki mu je dejal, da se mora narodna skupščina konstituirati 20. oktobra. Verjetno pa je, da se bo narodna skupščina sestala že 16. oktobra.

Jugoslovensko-bolgarski spor

Dementi poslanika Nešića Izjava Ljapčeva

BEOGRAD, 12. Tekom današnjega dne se je jugoslovensko-bolgarski spor še ni razčistil. Jugoslovanski poslanik v Sofiji g. Nešić je kategorično dementiral vesti gotovih bolgarskih listov, ki so objavili nekakšne izjave, ki so jih baje dali v jugoslovenskem poslanstvu v Sofiji. Po teh izjavah 10 naj bila jugoslovenska vlada popolnoma zadovoljna z odredbami, ki jih je izdala bolgarska vlada. Jugoslovenska vlada samira, da je proglasitev izjemnega stanja v Petricu in Čustendilu le pričetek odredb, ki bodo dovedle do razpustitve makedonske revolucionarne organizacije v Bolgariji in do aretacij krivcev štipskega in prejšnjih atentatov v Srbiji.

SOFIJA, 12. Včeraj so posetili bolgarskega zunanjega ministra Burova italijanski, irancoski in angleški poslanik ter so mu sporočili željo svojih vlad, naj stori bolgarska vlada vse, da ohrani dobre odnose s Jugoslavijo. Današnje »Buro« objavila izjavo ministrskega predsednika Ljapčeva, ki je poudaril, da so odredbe, ki jih je podzela bolgarska vlada na jugoslovenski meji, jamstvo za ohranitev miru, reda in zakonitosti v Bolgariji in na njeni meji z Jugoslavijo.

Prestiz Cosgrave na Irskem

LONDON, 12. Včeraj se je otvorilo v Dublinu zasedanje novega irskega parlamenta, ki je bil, kot smo poročali, izvoljen pred nekaj dnevi. Takoj na prvi seji so glasovali o zaupnici vladi. Vlada je dobila 76 glasov, proti njej pa je glasovalo 70 poslancev. Prestiz Cosgrave, ki je hotel ta ugotoviti na prvi seji nove irske poslanske zbornice, ni baš velik in bo vlada le stežka izvajala svoj program. Položaj, ki ga je hotel Cosgrave s splošnimi volitvami sebi v korist izboljšati, se ni bogve kako izpremenil. Nasprotno pomeni onih 70 glasov v irskem parlamentu, s katerimi razpolaga vodja opozicije De Valera, za protiangelsko politiko irske parlamentarne opozicije zelo mnogo in opozicionalci so prepričani, da bo njihovih pristaveh le vedno več, tako da bodo po prihodnjih volitvah oni prevzeli vlado na Irskem.

Otvoritev zasedanja španske narodne skupščine

PARIZ, 11. Iz Madrida poročajo, da se je včeraj popoldne svečano otvorilo zasedanje nove španske narodne skupščine. Otvoritvi so prisostvovali kralj Alfonz, člani vlade in druge ugledne osebnosti. Velika govorna sta imela načelnik španske vlade general Primo de Rivera in predsednik skupščine Yanguas.

V svojem govoru je general Primo de Rivera uvodoma omenil potovanje kralja po španskem ozemlju v Maroku in je ugotovil, da vlada tam sedaj popoln mir. Nato pa je povdaril, da je treba sedaj pripraviti pot novi španski bodočnosti. Za njim je kralj Alfonz XIII. otvoril zasedanje zbornice. Seja je bila nato zaključena.

Miss Ruth Elder

na poletu iz New Yorka v Pariz
NEW YORK, 12. Miss Ruth Elder in kapitan Jurij Halderman sta startala ob 17.40 po ameriškem času v New Yorku, ter odletela na svojem letalu »American girl« preko Atlantskega oceana proti Evropi. Letalo je enokrovnik tipa »Stinson«. Letalca sta vzela s seboj 1932 litrov bencina, ki naj bi zadostoval za 6500 km dolgo pot. Pot iz New Yorka v Pariz, kot sta si jo zahtela letalca, pa znaša v celoti 5835 km. Letalo zamore leteti s povprečno hitrostjo 150 km na uro in je imelo preleteti svojo pot iz New Yorka v Pariz v 39 do 40 urah. Na letališču v Le Bourgetu bi morala torej pristati v četrtek v prvih popoldanskih urah. PARIZ, 12. Doslej letala »American girl« nad Atlantskim

oceanom brčkone se niso opazili in ni došla o njem še nikaka vest. Poslednja poročila iz New Yorka pravijo, da bosta letalca naletela na poti na slabo vreme. Na letalu samem se nahaja brezžični brozjavni aparat, s katerim se more pošiljati vesti na daljavo 25 milj.

ST. JOHN'S (Nova Zemlja), 12. Radiobrojavna vest s parnika »American Banker«, je sprejela tukajšnja radiopostaja, poročila, da so na parku opazili letalo »American girl« na 41° severne širine in na 65° 4' zapadne dolžine. Naznačena točka se nahaja blizu Nove Skocije. Aeroplan je bilo videti davi ob 7.5 zjutraj po ameriškem času.

Meksikanski ustaši premagani

NEW YORK, 12. V poslednjem času so pisali listi, da vedno bolj narašča moč meksikanskih vstašev, ki jim načeljuje Gomez in Almada. Tekom včerajšnjega dne pa se je položaj popolnoma spremenil. Še predvčerajšnjim so došli iz glavnega stana vstašev vesti, da se nahaja pod poveljstvom Gomeza in Almada 30.000 mož in da je morala vladna vojska prepustiti mesto Vera Cruz vstašem. Poslednje uradne vesti iz meksikanske prestolnice pa pravijo, da so bili vstaši premagani in da zasledujejo oddelki vladnega vojaštva voditelje vstašev, ki so se razbežali in poskrili.

Predsednik meksikanske vlade Calles je sprejel včeraj novinarje, ki jim je podal jasne izjave o položaju. Dejal je, da je vstaja docela zadušena. General Escobar je na čelu 3000 mož premagal generala Gomeza in Almada, ki sta poveljevala 1000 vstašem. Meksikanska konjenica je nato pričela zasledovati premagance. V svojem poročilu pravi general Escobar, da je bitka pričela predvčerajšnjim popoldne in da je trajala šest ur. Vstaši so se bili umaknili v gore in se utrdili. Dve uri nato, ko se je bila pričela bitka je general Gomez zbežal. Kmalu nato so zbežali tudi drugi vstaški poveljniki. Ministrski predsednik Calles je odredil, da se amnestirajo vsi oni vstaši, ki se tekom 48 ur izročijo meksikanskim oblastem.

Mobilizacija v Litvi

DUNAJ, 12. Iz Varšave je došla vest, da je bil predpreteklo noč mobiliziran peti litvanski polk in da so ga poslali na poljsko-litvansko mejo. Poleg tega so bile mobilizirane vse obmejne litvanske vojne garnizije. Na tej meji se bodo brčkone vršile litvanske vojaške vaje. Domneva se pa na drugi strani, da ima z ozirom na to, da se na Litvanem ravnokar končale vojaške vaje, zbiranje čet na poljsko-litvanski meji demonstrativen značaj. Kot znano, so se odnošaji med Poljsko in Litvo v poslednjem času zelo poosttrili.

Otvoritev 37. zasedanja upravnega sveta mednarodnega delovnega urada

BERLIN, 12. Danes se je otvorilo 37. zasedanje upravnega sveta mednarodnega delovnega urada, ki se vrši na vabilo nemške vlade v Berlinu mesto v Ženevi. Zasedanja se udeležujejo delegati in mnogi funkcionarji delovnega urada. Italijansko vlado zastopa stalni delegat v upravnem svetu mednarodnega delovnega urada gr. uff. De Micheli. Italijanske delodajalce zastopa on. Olivetti. Za predsednika zasedanja je bil spet izvoljen gospod Fontane. Pozdravni govor na otvoritveni seji zasedanja je imel v imenu nemške vlade minister za javna dela Brauns. Za njim je govoril glavni tajnik delovnega urada gospod Thomas.

MENFORD, 12. Poljedelci rodovitnih planjav, ki se raztezajo v južnem Oregonu v Ameriki, so pričeli uporabljati letala kot pomožno sredstvo pri obdelovanju svojih ogromnih posestev. Mister Harold Saunders na pr. je tekom nekaj minut s pomočjo aeroplana z deteljo posejal 10 jutro zemlje. To delo bi drugače zahtevalo mnogo več časa in znatno število delavcev.

Politične beležke

Kriza sudetsko-nemške iredente

Izza časa, ko je stranka nemških aktivistov v Čehoslovaški vstopila v vlado, preživlja sudetsko-nemški »Heimatbund«, ki je v inozemstvu glavni nosilec nemškega iredentizma in središča trdovratne protičeške propagande, izredno težko krizo, ki se očituje predvsem v tem, da izstopajo v Avstriji pristasi nemško-krščanske socialistične stranke in kmetijske stranke trumoma iz »Heimatbunda«. Radi tega je »Heimatbund« pravzaprav samo še organ dveh nacional. strank na Čehoslovaškem; v Avstriji ima sedaj zaslombo samo še pri majhni veliko-nemški stranki, pri pristasih drugih nacionalističnih strank pa je padel v nemilost, ker mu očitajo, da soglašja s češkimi aktivisti. Krizo »Heimatbunda« priznava celo njegov generalni tajnik dr. Kurt Knoll, ki pojasnjuje v »oktoberski št. 1. »Sudetendeutschbunda«, da so tej krizi vzrok težave v nemškem taboru. Značilna je pri vsem tem okoliščina, da so nekateri nacionalistični poslanci nedavno posredovali na Dunaju, da bi avstrijsko časopisje podpiralo borbo proti aktivistom. Toda njihova akcija je ostala popolnoma brezuspešna.

Ruski petrolej na bližnjem in daljnem Vzhodu

Med vsemi državami, ki proizvajajo petrolej, ima Rusija brez dvoma najboljšo izgleda, da si zagotovi tržišča na bližnjem Vzhodu, ker meji neposredno na Turčijo in tudi Egipt in Grška nista daleč. Edini in nevaren konkurent na teh tržiščih utegne biti Rusiji le Romunija, ker so Zedinjene države ameriške, ki stoje glede produkcije petroleja na prvem mestu, predaleč, da bi mogle uspešno konkurirati z Rusi. Razen tega ima Rusija prav dobre izgleda za dobavljanje petroleja na tržišča Daljnega Vzhoda, predvsem v Perzijo ter britsko in holandsko Indijo. To so uvidele ameriške petrolejske družbe in da bi preprečile rusko konkurenco na teh tržiščih, so že začele kupovati v velikih množinah ruski petrolej.

Sovjetska gospodarska ekspedicija v Arabiji

Kakor poročajo ruski listi, se je te dni vrnila v Moskvo ruska gospodarska ekspedicija, ki se je mudila na daljšem poučnem potovanju v Hedžasu (Arabiji). Njen načelnik Belkin je izjavil, da bi rusko blago našlo v Arabiji zelo hvaležna tržišča, zlasti za sladkor, moko, ječmen, krompir, porcelan, les, samovare, bakreno posodo, vžgalice, cigarete, konzerve, petrolej in dišave. Z druge strani bi Rusija uvažala iz Arabije kavo in kavčuk, ki sta tam veliko bolj poceni kot v Hamburgu. Ekspedicija je proučila gospodarske razmere tudi v Jemenu in Eritreji in je ugotovila, da bi tudi tam rusko blago našlo mnogo odjemalcev. V svrhu olajšanja zvez s temi deželami je načelnik ekspedicije predlagal, da bi se vzpostavil reden pomorski promet med Odoso in Hedžasom.

Razstava ruskih poljskih produktov, ki jo je priredila vzhodno-ruska trgovska zbornica v Džedi v Arabiji, je izredno lepo uspela, zato bo v kratkem preurejena v nekaj stalni ruski trgovski muzej.

Posledice madžarske šovinistične politike v Romuniji

Sovinistična politika Madžarov je našla na Sedmograškem nevhvaležna tla. Tamošnje madžarsko prebivalstvo večinoma ne odobrava te politike, ker jo smatra za preveč ekstremistično. To nezadovoljstvo se očituje v okoliščini, da je madžarski politik Bernhardy sklenil, da ustanovi na Sedmograškem novo politično stranko, ki bo imela mnogo zmernejše smeri.

Lev na slona.

Vsa prestrašena je priletela na policijsko postajo frankfurtskega predmestja neka gospa, ki je vsa zasopljena pravila, postajevojdila, da je jutraj stegnila roko skozi okno, hoče se prepricati, če pada dež in da je čutila v roki slonov rlec. Se bolj se je začudila postajevojdila, ko je prisopihal kmalu za ženo predmetni posestnik in zatrjeval, da mu je predpotopni mamut poteptal ves vrt in mu potrgal z jabolk najlepše sadove. Istočasno je telefoniral centralni urad na postajo, naj bo njegovo moštvo pripravljeno ker pojde loviti slona. Ko so namreč premikali vagona na frankfurtski železniški postaji, se je en tak vagon razsul in slonovka, last cirksusa Krone, je zbežala, bila je temna noč, iz postaje na cesto in s ceste v bližnjo goščavo. Uslužbenci cirksusa so komaj proti jutru s pomočjo redarjev uklenili žival za zadnji nogi, toda žival se ni dala pregnati iz gozda, dokler niso šli po slona „Assana“, ga pripeljali k njej in komaj njemu se je posrečilo, da ji je izbil nesrečno trmo iz glave. Mirno je korakala ob njegovi strani do železniške postaje in stopila isto tako mirno v sanjo pripravljen voz.

Vas v plamen

Vas Pny Saint Andre, ležečo v višini 1500 m v Alpah, je uničil popolnoma požar, ki je zahteval tudi dve človeški žrtvi. Nekaj vaščanov je bilo ranjenih, nekaj pa opečenih. Zgorelo je osemdeset hiš, vse krite s slamo. Vaščani so sedaj brez strehe in brez živeža. Kajti zgorelo jim je vse, karkoli so imeli v svojih hišah. Edino cerkev in županištvu sta ostali nepoškodovani, to pa radi tega, ker sta se nahajala nekoliko oddaljena od vaske skupine hiš.

Eraber ženin.

Brzovlak, ki vozi iz Londona proti Škotski, se je moral sredi proge ustaviti, ker so opazili na strehi voza za prtljago moža, ki je nameraval stopiti na lokomotivo. To se je zgodilo tik pred predromom. Da niso moža pravčasno opazili, bi se mu gotovo pripetila nesreča. Ko se je vlak ustavil, je splezal mož na tla in izjavil, da je hotel napraviti šalo. S svojo izvoljenko sta se vozila z vlakom, pa mu je ona med potjo očitala bojazljivost in da dokazuje svoji ljubici svoj pogum, je splezal skozi okno na streho vlaka, hodil po njej in nameraval pobrati z lokomotive kosček premoga in ga prinesiti ljubici v dokaz svoje korajžje. Ker pa železniška uprava nima smisla za srednjeveško romantiko, truhadsko viteštvo in sentimentalne zahteve modernih gospodov, je naznanila hrabrega mladca sodniji. Plačati bo moral kazen, ali bo pa se lahko zaprl. Pa kaj to, samo da je dokazal njej, da ni bojazljivec in da ga ona ceni kot junaka.

Zadolženost Evrope

napram Združenim državam in prospektiva za bodočnost

Dosti se obhoduje neizmerno blagostanje Združenih držav, ki ne najde para v zgodovini niti glede naglice v razvoju niti v rekordih doseženih na gospodarskem polju. Podpiran je bil ta razvoj razen po naravnem bogastvu zemlje, ki nudi v izobilju vsega za človeške potrebe, posebno tudi po obširnosti in visoki obiljenosti Združenih držav. Hitri gospodarski razvoj v naši dobi najde dobra tla le tam, kjer je dana možnost za ustvarjanje čim večjih gospodarskih storitev. Zadnji časi so nas dobro poučili, da je v današnjem težkem konkurenčnem bojevanju tista trdka najposobnejša za življenje in da živi najbolj ekonomično, ki prekaša druge glede kapitalne moči in razsežnosti svoje organizacije.

In v Združenih državah so bile vse razmere kar najbolj ugodne za razvoj velikanskih gospodarskih storitev. Glavni predpogoji za to, bogastvo zemlje in skoro neizčrpnljiva konsumna moč notranjega trga, so dani v večji meri kot kje drugje, saj odzame še vedno sedaj tako povečani ameriški industriji notranji trg okoli 90% njene produkcije.

Ce ima angleška industrija dobro oporo v svojih kolonijah in dominijonih, kateri ji tudi absorbirajo dober del produkcije, je industrija Združenih držav skoro neodvisna od inozemstva glede prodaje svojih produktov, popolnoma neodvisna pa glede nabave potrebnih sirovin. Velik kompaktni notranji trg, kateri se lahko vladati tudi glede okusa in drugih momentov, ki stojijo v zvezi s konsumom, je glavni predpogoj za gospodarenje v tako velikanskem stilu, kot je ono v Združenih državah.

Tako je torej naraslo bogastvo v Združenih državah z mrzlično hitrostjo na današnje stopnjo in danes je tam denarja, in sicer dobrega denarja,

kateri je nam evropskim smrtnikom ideal denarne vrednosti, več kot dovolj na razpolago podjetnikom z dobrimi idejami. Dežela takorekoč plava v tem dobrem denarju: ima ga farmer v izobilju od izkupitka za velikanske množine svojih pridelkov, ima ga delavec in uradnik ravno tako dovolj od visokih dohodkov, imajo ga pa tudi vsi najširši sloji prebivalstva od vnovčenja dividend in obresti od velikih mas vrednostnih papirjev, ki so v Ameriki posebno dobro uvedeni v vse sloje prebivalstva. Dežela ima torej velike dohodke in morejo pojedinci konsumirati razmeroma dosti več kot kje drugje, vendar preostaja še vedno dosti denarja, katerega ne more notranji konsumirati in ki išče prilike za dobre investicije. Amerikanec pa je po hitri gospodarski zgodovini svoje dežele, ki drži vsekakor vse svetovne rekorde na gospodarskem polju, navajen na dobre zaslužke in tudi je v njegovi naravi stremljenje po hitrem obogatitju, radi česar je on v svojem gospodarskem velikopotezu in špekulativnosti. Ta njegova narava omogočuje velikopotezno razpečevanje vrednostnih papirjev v ljudskih masah in tako je organizacija milijonskih emisij, katere s svojimi številskimi naravnost slepijo naše skromne oči, kar najzornijeje organizirana od velikanskih gospodarskih storitev, takozvanih bančnih trustov, vse doli do najširšega publikuma. Bančni trusti, kot so: Morgan in Co., Blair Co., Read & Dillon, Equitable Trust Co. in drugi, vodijo pogajanja z izposojevalci. Ti bančni trusti figurirajo pa samo kot komisijonarji, oni prevzamejo nalogo in večinoma tudi obvezno spraviti maso novih zadolžnikov v publikum ameriških malih kapitalistov in dobiijo za to svoje delo lepo provizijo od izposojevalca.

Denar, kateri prihaja na denarni trg v New Yorku, ne izvira le od dohodkov produkcijskega dela dežele, temveč še posebno iz vnovčenih obresti od v najrazličnejših načinih izposojenih kapitalov. In pri tem je značilno, da sila ta denar v prvi vrsti na borzo, ki živi že leta v najboljši konjunkturi, posebno akcije prvovrstnih znanih podjetij dobiijo vedno nove kupce in silijo v svojih kurzih stalno navzgor. Borzna vrednost vseh akcij na newyorški borzi je narasla od 1. jan. 1926. do 1. 5. 1927. od 70 na 7½ milijard dolarjev in presega sedaj že 80 milijard dol.

Nas pa zanima najbolj emisija inozemskih vrednostnih papirjev na newyorški borzi in torej naraščanje zadolžitve inozemstva napram Združenim državam. Kompetentna osebnost, drug banke Morgan and Co., je pred časom cenil, da je narodno gospodarstvo Združenih držav razposodilo dosedaj inozemstvu 12 milijard dolarjev in da ima od tega imetja dobivati letno od inozemstva na račun obresti in amortizacije 1 milijardo dolarjev. Statistika emisij nas pouči, da pusti Amerika ves ta denar letno v inozemstvu, kajti v notranosti je že tako velika nadprodukcija kapitalov, da bi se kapitali iz inozemstva ne mogli dobiti povoljnih prilik za investicije. Če to-

rej Amerika izposodi sedaj 1 milijardo dolarjev letno inozemstvu, ni treba, da prispeva za to nič s svojim notranjim kapitalom, ampak uporabi v ta namen samo letne obresti in amortizacije kapitalov, naloženih v inozemstvu. Statistika inozemskih emisij nas pouči, da so Združene države izposodile inozemstvu, in sicer celemu svetu, v povojnih letih sledeče vsote:

1919.	813.244.700 dolarjev
1920.	591.093.347 "
1921.	675.112.963 "
1922.	823.399.284 "
1923.	495.662.100 "
1924.	1.209.800.000 "
1925.	1.274.967.000 "
1926.	1.318.554.850 "
1926. I. polletje	596.163.150 dol.
1926. II. polletje	722.391.700 "
1927. I. polletje	788.684.075 "

Vidimo torej, kako so številke od leta do leta vedno višje, posebno v zadnjem času je opaziti hitri razvoj: prvi semester letos zaznamuje 788 milijonov napram 596 milij. lani in vse kaže, da bodo končne številke za tekoče leto presegle poldrugo milijardo dolarjev. Te številke so pa nominalne, to se pravi, označujejo višino dolga inozemstva, Združene države pa plačajo v resnici v inozemstvu precej manjšo vsoto, znižano za disagio in bančne provizije in za eventualne refundacije starih dolgov, kar gre v par sto milijonov dolarjev.

Zanimivo je tudi, kam posojujejo svoj denar Amerikanci, ki so v kupčijah vedno dobri in previdni trgovci. Moremo predvsem zaznamovati, da posojujejo celemu svetu in da skušajo na ta način zmanjšati rizik, ker je razdeljen na nebroj narodov. Amerikanec postaja tako bankir celega sveta, kateremu so podložni vsi narodi več ali manj. V letu 1926. so se inozemske emisije razdelile tako-le na posamezne narode:

Nemčija	301.454 dol.
Ostala Evropa	210.575 "
Kanada	296.591 "
Južna Amerika	458.836 "
Daljnji Vzhod	31.740 "
Kolonije	19.359 "

Skupaj 1.318.555 dol.

Značilna je tu visoka vsota za Južno Ameriko, katerega je absorbirana večinoma od Argentine in Brazilije, in v Evropi Nemčija, ki se je prošlo leto zadolžila pri Združenih državah v večji meri kot vse ostale evropske države. V Nemčiji je bilo po dolgoletni inflaciji uničeno dosti mobilnega kapitala, katerega si mora sedaj Nemčija izposoditi v inozemstvu. Ker je podlaga nemškega narodnega gospodarstva solidna, so bile v zadnjih letih nemške emisije pri ameriškem občinstvu sprejete nad vse simpatično. V zadnjih dneh pa izgleda, da se razpoloženje začneja razvijati že malo bolj nepovoljno in sicer nam je za to dokaz zadnji slučaj posojila Pruske v znesku 30 milijonov dol., za katero se še ni moglo dobiti vladnega dovoljenja. Ta slučaj je razburil precej gotove finančne kroge in je na vsak način povzročil precej javnega zanimanja za to vprašanje. Razmišljanja na nemški in ameriški strani so sledeča:

Nemško narodno gospodarstvo mora nositi veliko, morda za bodočnost preveliko breme

reparacij. Nemška politika stremi, sedaj sicer le jako previdno in neoposorno, za tem, pripraviati ugodna tla za revizijo Dawesovega načrta, ki nalaga Nemčiji visoke letne obroke. Ta revizija pa je v sedanjem ne naravnost briljantnem položaju evropskih narodov-zmagovalcev, ki so reparacijski upniki, slejkoprej odvisna od zahtevanja Združenih držav v vprašanju vojnih dolgov. V pravem spoznanju tega dejstva skuša Nemčija zainteresirati Združene države za svoje gospodarstvo in si pridobiti tako v njih za bodočnost naravnega zaveznika in zaščitnika. Za to je pač najboljša pot emitiranje nemških papirjev v ameriškem občinstvu. Stara resnica je, da je upnik vedno interesiran na ugodnem gospodarskem položaju dolžnika, in tako tudi upa Nemčija, da bo dobila v odločilnem trenutku pomoč od strani Združenih držav, ako bodo iste imele dosti interesov v Nemčiji, več kot drugod v Evropi.

V ameriških krogih pa postajajo glede inozemskih posojil, posebno glede nemških, malo bolj previdni. Če posodi Amerikanec denar, hoče napraviti dobro kupčijo glede višine obresti in tudi glede sigurnosti. V vsakem slučaju se posebno natančno kontrolira uporaba denarja in se zahteva, da bodi kapital tako produktivno investiran, da bo lahko nosil breme obresti. Vsa posojila za neproduktivne svrhe, kot recimo državna posojila za vojaške izdatke, se črtajo. Ker ni bila produktivnost investicije za omenjeno prusko posojilo dovolj dokazana, so se pokazale prve težkote, največ pa je vplivalo dejstvo, da je Prusija tudi porok za redno izplačevanje reparacij, in se ameriške finance radi tega hočejo že sedaj izogniti komplikacijam, ki bi mogle nastati v bodočnosti, ko se bo postavilo na tapet vprašanje revizije Dawesovega načrta. Vsekakor so si ameriški bankirji svesti težkih problemov glede reparacij, katere bo morala bodočnost rešiti. Sicer pa je tudi višina nemške zadolžitve v Združenih državah že precej visoka, kakor sledi iz sledečih števk:

1924.	dol. milij.	120.00
1925. I. pollet.	"	53.50
1925. II. pollet.	"	175.32
1926. I. pollet.	"	140.72
1926. II. pollet.	"	160.73

Skupaj dol. milij. 650.27

K temu je treba še pristeti okoli 80 milj. dol. posojil izdanih pod roko, torej ne javno, katere se ne nahajajo radi tega v statistiki. Letos v prvem polletju je nemška emisija v New Yorku nazadovala, zato se je pa zadnje mesece znova oživela in se sedaj čuti znova velika potreba po novih kapitalih iz inozemstva. Ako prištevamo k tem številkam tudi nakup nemških akcij in različnih obveznic od strani ameriškega občinstva, dobimo številko nemške zadolženosti v Združenih državah, ki gotovo ne zaostaja za milijardo dolarjev. Tako je torej v kratki dobi treh let postalo ameriško občinstvo jako z interesi samo na gospodarskem položaju Nemčije.

BORNA POROČILA.

Trst, 12. oktobra 1927.
Amsterdam 731.25—737.25, Belgija 253—257, Francija 71.724—72.024, London 89.034—89.234, New-York 18.24—18.30, Španija 316.374—322.374, Svica 352.50—354.50, Atene 23.95—24.45, Berlin 433.50—449.50, Bukarešt 11.20—11.90, Praga 54.12—54.42, Ogrska 317.75—323.75, Dunaj 255.37—261.37, Zagreb 32.15—32.45.
Vojnoobškodninske obveznice 70.80: uradna cena zlata (11.10.) L 353.50.

Aviomobilna črta

Trst-Lokev-Divača-Senožeče
PODJETJE BRUNELLI
Odhod iz Piazza Oberdan.
Vozni red od 1. oktobra do 31. marca.
Iz Trsta v Senožeče ob 16.15. Iz Bazyvice ob 16.45. Iz Lokev ob 17.—. Iz Divače ob 17.10.
Iz Senožeč v Trst ob 7.30. Iz Divače ob 7.50. Iz Bazovice ob 8.15.
Lstki za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj L 13.—. Trst-Senožeče in nazaj L 16.—.

„LA SCUOLA IN CASA“

(šola na domu)
je mesečnik, katerega pošilja najzanesljivejša šola za korespondenco vsakemu, ki ga zahteva. Ta mesečnik interesira mlade in stare, vse one, ki morajo polagati izpite ali take, ki si hočejo izbrati poklic ali dobiti kako službo in za one, ki želijo poglobljati svoj položaj ali lastno izobrazbo.
Pošljite še danes vaš naslov šoli za korespondenco „E. Meschini“, Roma, Via Novembre 96 B. (981)

Tržaška posojilnica in hranilnica

registr. zadruga z omeji. poroštvom.
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.
Sprejema „Dinarje“ na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru.
Davek od vlog plačuje zavod sam.
Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite.

Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8.30

do 13 in od 16 do 18.

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25-67.

Najstarejši slov. denarni zavod

Naročajte in širite
„EDINOST“

BEVKOV ROMAN

Jakec in njegova ljubezen

JE IZŠEL

Cena mu je L 2.50; po pošti L 3.—

Na prodaj bo pri vseh dosegljivih razprodajalcih.

MOČ PRETEKLOSTI

Roman v treh delih

Spisala V. J. Križanovska.
Iz ručnice prevedel IVAN VOJK.

Cena L 6.—, po pošti priporočeno L 7.40. V inozemstvo L 8.60 vroti v naprej poslanemu znesku. - Roman je izdala iz založila Tiskarna Edinost. - Prodaje: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/1. - Knjigarna J. Štoka, Via Milano 37 v Trstu, Nar. Knjigarna, Gorica, Carducci 7. - Katoliška knjigarna, Gorica, Carducci 4. - Kraigher Josip, Postojna.

Vezane v originalne platnice (cena L 10) se dobijo v knjigarni STOKA.

Tiskarna Edinost v Trstu

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, črkami, Linotype, stereotipijo ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ul. S. Francesco d'Assisi 20

KOLO TABUCCI
najtrpežnejše
in najcenejše.
Velika zaloga pnevmatikov in potrebščin za kolesa, motorna kolesa in avtomobile.
PIO TABUCCI
TRST
Via XXX ottobre 15

VOLNENINE
Velour
Angleško blago
Flanella
Astrahan
Peluches
MANUFAKTURE
PAULATTO
TRST
VIA DANTE 10 - VIA MAZZINI 32

Gost Ina Kamenšček
v Gorici na Kornu št. 8
se priporoča meščanom in okoličanom za obilen obisk. Postreza z najboljšo jedajo in pijačo in odaja tudi sobe za prenočišče.

BOROVEC
kupim v vsaki množini.
Ponudbe na Giuseppe Bullis,
Trst, Via Imbriani 7, III.

W. J. KRIŽANOVSKA:

NEMEZA

ROMAN

se prodaja

v TRSTU: v Tiskarni „Edinost“, Via S. Francesco 20 (tudi trdo vezan) in v Knjigarni-papirnici Stoka, Via Milano 37. V GORICI: v Narodni knjigarni, Via Carducci 7. V Knjigarni kat. tisk. društva, Via Carducci 2. V KANALU: pri Izidoru Ivančiču. V IDRJI: pri Franu Ciniburk in Valentinu Trevenu. V SOLKANU: pri Mariji Gomilšek. V POSTOJNI: pri Antonu Milavcu.

Cena 6.— lir

Po pošti L. 7.50

Prodajaki dobijo običajni popust.

